

L'ALT EMPORDÀ

joan ferrerós

Malament | El Tour de França ha passat per Perpinyà –normal– i per Girona –extraordinari–, però ha saltat per sobre l'Empordà i la seva capital, Figueres. Una ocasió desaproveitada per sortir a les teles del món mundial –una possibilitat, diuen, de categoria–. És veritat que al Palau del Vent hi ha Dalí, però, per no saber-ne més o no poder, les importantíssimes bicicletes no és que hagin passat de llarg, sinó que han obviat l'Empordà per un túnel virtual.

Sun Village de Vilajuïga. (Continuació; vegeu darrer número). És veritat que es guanyen eleccions contra tot pronòstic, contra tot sentit comú, a base de passar factura dels favors concedits –generalment il·lícits–, de coaccions lleus o mitjanes, empadronant immigrants, futurs votants (a favor), a canvi de papers, i fins i tot oferint als jubilats –importantíssima bossa d'electors– quatre o cinc tiberis l'any. Però hi ha més: algun mecanisme obscur empeny el votant a solidaritzar-se amb el *seu* impresentable, només perquè és el *seu*. El president del País Valencià i l'alcalde de València en són dos exemples més.

La futura carretera de Figueres a la Bisbal cada dia es va concretant més com un Scalextric monstruós; ¿examinant una mica la carretera vella i

afegint-hi unes variants discretes que evitessin els nuclis urbans, no hauríem passat?

Lorca Germans, empresa de fruita i verdura, tanca, i Zodiac, fabricant de llanxes, també; però l'efecte social i psicològic a l'Alt Empordà l'ha produït la primera, l'empresa de la coneguda família Lorca, els pares i les filles del qui va ser alcalde de la vila, Marià Lorca.

Necessita millorar | Fa massa temps que un noi va morir a Figueres, sembla que per culpa d'un conductor que corre tan ample pel carrer a l'espera d'un judici sense data. Els pares i altres ciutadans han protestat. Entretant, la possible instal·lació de parcs eòlics, els aparatosos molins de vent gegantins i freds, divideix els alcaldes empordanesos: uns els veuen com una font de recursos per al seu municipi poc turístic, mentre uns altres els consideren un nyap (més) que enlletgeix el paisatge suposadament (encara) turístic. També topen pagesos i Administració per les novetats en les normes de protecció dels Aiguamolls: alt preservacionisme *versus* ús com sempre del territori.

L'augment de la venda il·legal a les platges, sobretot a la de Roses, resulta conflictiu, com a Sant Pere Pescador ho és el xoc de voluntats entre els que es banyen i els que practiquen surf d'estel, pels accidents que pot causar. Són situacions que sobrepassen la capacitat dels ajuntaments. A l'Escala tenen un maldecap menor amb la pedra que es resisteix a sortir de l'Olla: la força del darrer temporal la va fer caure a la centràtica platja i no se'n surten de treure-la; altrament, al poble tenen el passeig flamant, però no resolen (amb Torroella de Montgrí) els problemes de cala Montgró, municipalment partida.

A l'autopista, al principi de juliol i d'agost hem vist vehicles que portaven la baca sobrecarregada i coberta amb un plàstic de color blau. Allà dins, cíclicament i de fa anys, hi ha hagut dipositades les il·lusions materials –neveres, bicicletes, roba, joguines, rentadores...– de marroquins petits i grans que tenen família a Europa, i que se les esperen al llarg dels 11 mesos que passen des del darrer estiu. La sobrecàrrega és un perill real, i ara els fan deixar a la duana quasi tot el feto en dipòsit. S'entén, però fa pena.

Progressa adequadament | Acústica, el festival musical de Figueres, va com una moto; Xavier Pascual, el promotor, deu estar-ne raonablement satisfet. La collita ha estat de 5.000 espectadors més que l'any passat. I la gran novetat han estat els concerts de pagament oferts al claustre de l'Institut Ramon Muntaner: els interessats han pagat de gust el preu mòdic de l'entrada (20 €) per poder sentir Pedro Guerra i Jorge Drexler en bones condicions. Parlant del rei de Roma, tots dos cantants van destacar l'oportunitat, la magnificència i la bellesa de l'espai on els tocava actuar, talment com molt de públic i molts d'exalumnes que descobrien un institut nocturn que no s'havien imaginat mai que pogués ser tan bonic –oïmes sense estaquirots (els *profes*).

Contra la crisi: els de Miquel Alimentació volen obrir 500 franquícies noves, i l'Escudero de la Jonquera vol erigir un *outlet* (espai per a un conjunt de botigues). Figueres, que, com pretén l'alcalde Santi Vila, vol ser la ciutat dels detalls, projecta un «parc de les olors». I, no sé si és tan bona notícia, el monestir romànic de Sant Quirze ha estrenat llum elèctrica.

ACN - MARINA LÓPEZ

ACN - IOLANDA FALCÓN

ACN - IOLANDA FALCÓN

EL BAIX EMPORDÀ

gerard prohías

Models | Als nostres municipis, com als altres, el tema de la participació ciutadana ha agafat un protagonisme inusual i potser necessari, però estrany per a les nostres farragoses institucions. Estrany i difícil. Insòlit. No sé si a causa de l'adotzenament o del desengany, ens hem tornat ingràvids, abocats al buit dels multimèdia. I més durant els nostres estius, pendants del calaix i delitosos de barbacoes i/o *mojitos* perfumats amb *after-sun*.

L'Operació Model de Sant Feliu de Guíxols es mou a cavall de l'ocurrència i la practicitat. Els veïns protagonitzaran la imatge de la vila, a partir d'un càsting, a la manera dels programes televisius de més audiència. Els ganxons més vocacionalment exhibicionistes podran accomplir el seu delit d'aparèixer als diversos mitjans municipals, i l'Ajuntament no s'haurà de preocupar de les situacions confuses i molestes sorgides a l'empara dels drets d'imatge. Qui millor que els ciutadans per oferir una imatge al més fidel possible de la pròpia ciutat? Ja s'ha vist què passa quan s'acut als bancs d'imatges, generalistes i complaents, per promocionar un paisatge, un municipi, una marca. També Palafrugell ha decidit programar un càsting semblant per a la promoció de l'Empordà Digital: els cartells promocionals s'han dissenyat amb tot d'imatges dels palafrugellencs que voluntàriament van anar a fotografiar-se un dia de setembre al Mercat. El ciutadà és la joia de la corona, lliure d'impostos, participatiu i sense els meandres legalistes referents a la imatge.

Mudances | Canvis a les alcaldies baixempordaneses, fruit de les polítiques de pactes: un per sorpresa, a Castell-Platja d'Aro; i dos de pactats, a Vall-llobrega primer i després a Palafrugell. La socialista Padilla ha apartat de l'alcaldia l'històric Giraut, acomplint així un dels reptes atàvics del PSC. A Vall-llobrega, ha passat a l'inrevés d'allò que previsiblement passarà a Palafrugell, de forma signada prèviament a ambdues poblacions: el republicà Esteve ha cedit el càrrec al militant d'Iniciativa Guirado, de la mateixa manera que Medir, històric militant de l'esquerra verda, cedirà el ceptre de la batllia al republicà Sabrià. Per a alguns, lectures esbiaixades d'unes regles deficitàries; per a uns altres, la lògica consecució del possibilisme avalat pels vots. En fi, segurament heu sentit arguments en un i altre sentit, apel·lant sempre a l'ètica; sovint el més curiós és que des d'una mateixa trinxera se sent argumentar una cosa o altra segons bufa el vent. No sabria què dir-ne, d'aquests canvis d'alcaldia a mitja legislatura: tan sols sé que no són pas cap excentricitat; ans al contrari, resulten ja del tot ordinaris. Al cap i a la fi, tot està bé si acaba bé.

Modèliques | Les meves illes són les Formigues (no patiu, no en vull defensar cap pertinença), però també les Medes, és clar. Les unes formen part del meu paisatge més íntim (vist des de les roques d'Ase: de les roques Planes a Sant Sebastià); les altres pertanyen a l'àmbit de la pàtria petita. Quan aquest setembre va sortir la notícia d'un riu subterrani (d'aigua dolça, com haurien de ser tots els rius) que va de l'Estartit a la Meda Gran, no vaig poder deixar de pensar en el conflicte bizantí que es crearia si en comptes d'arribar a les illes empordaneses del nord, el riu arribés a les illes empor-

daneses del sud, des de qualsevol de les platges que les albiren. Palamosins, palafrugellencs i altres, si s'escaigués, s'enfrontarien matussers amb la mateixa passió que ho fan els colons israelians amb els palestins quan troben vetes d'aigua dessota el desert. Tant hi faria que no fos potable!

Sembla ser que aquest riu subterrani desemboca al fons de les roques de la Meda Gran, i que aquesta aigua un pèl més freda podria ser una causa directa de la bellesa i de la riquesa del fons marí. Als de l'Empordà Petit, ens fascinen les Medes; tan imprescindibles com el plàcid Montgrí o el cap de Begur, ferotge.

LA GARROTXA

joan sala

Les masoveries urbanes | S'ha presentat a Olot una proposta innovadora amb un doble objectiu: per un costat, pal·liar els problemes d'habitatge entre la gent jove que es vol emancipar de la família i no sempre té els recursos necessaris per pagar el que es demana d'un lloguer, i per l'altre, donar sortida als pisos buits i tot sovint mal conservats que es troben al nucli antic de la població. Hi ha pisos grans, a vegades amb un passat prou digne, alts de sostre, amb motllures de guix a sostres i parets i bonics finestrals, que una intervenció dignifica en gran manera. Altres vegades són cases senceres, estretes, amb diferents nivells aprofitables, des de la planta baixa, ran de carrer, apta per a un taller o una botiga, fins a les dependències de l'habitatge repartides en els pisos superiors. La proposta passa per oferir els pisos i les cases a uns preus

JOAN SALA

assequibles, de manera que el llogater es compromet amb la conservació de l'immoble i n'assumeixi una certa rehabilitació. De fet aquesta era, a vegades, la relació que hi havia en cases de pagès de la zona, on els masovers feien justament aquestes tasques a canvi de l'estada. Tot el procés el gestiona l'Oficina de l'Habitatge municipal, per iniciativa del seu regidor responsable, d'Alternativa per a la Garrotxa, grup que governa el municipi juntament amb els socialistes. Els grups de l'oposició hi veuen problemes diversos i són molt escèptics respecte als resultats, tot i que desitgen que funcioni correctament.

Música i dansa d'arrel tradicional

Abans que el fred refermi de valent, sol ser un temps propici per fer actes lúdics a l'aire lliure, entre els quals cal destacar el de Riudaura i el de les Preses. En la primera població van viure una nova edició del festival de música tradicional i popular que duu per títol «D'aquí estant veig una estrella: cançons i tonades tradicionals a Riudaura». Els ballcons de la plaça major –que porta el nom del ball tradicional del poble: el gambeto–, es van convertir en escenaris de l'audició que organitza el Grup de Recerca Folklorica de la Garrotxa, que té per objectiu la difusió del patrimoni a partir d'un conscient treball de camp. A les Preses ja fa vint-i-sis anys –com qui no diu res!– que organitzen un festival internacional de música i dansa amb el títol Ésdansa, que cada any va agafant més empena. Enguany, amb la participació de vint-i-tres companyies d'arreu del món, per un costat el festival consolida aquesta presència tan variada de països i cultures i per l'altre es vol convertir en un motor per a la creació, la producció i l'exhibició de la dansa catalana d'arrel tradicional.

No hi haurà edició 2009 dels 30 Dies de Gravat

El mes de novembre es feien a Olot els 30 Dies de Gravat, una iniciativa que va arrencar del Centre Catòlic –una institució molt arrelada i activa a la ciutat– i que durant 13 edicions s'havia anat ampliant i havia adquirit prestigi internacional, ja que era l'únic concurs d'aquest tipus a la península. Molt aviat va tenir una considerable participació de països de tots els continents, fins a fregar les cinc-cents estampes en la darrera edició. A més de les tècniques tradicionals de la calcografia i la xilografia, la mostra també va incorporar el gravat@olot.org, una experiència innovadora que aprofitava els avenços tecnològics amb la realització d'estampes per ordinador i la seva recepció per Internet, la qual cosa possibilitava noves qualitats plàstiques i facilitats de difusió. També va tenir lloc els 30 Dies Internacionals, on es proposaven seus en països d'arreu del món a partir de la proposta olotina. I a la comarca es feien exposicions i activitats pedagògiques a les escoles. Però aquesta embranzida enguany s'ha frenat, ja que els seus organitzadors estan tips d'invertir-hi temps, idees i esforços amb la perpètua incertesa d'aconseguir el finançament imprescindible, ara més complicat encara amb les noves normatives de subvencions. Estan tan queixosos de la resposta de les institucions que han decidit plegar. Un final trist, molt lamentable, per a un gran projecte, que posa de manifest amb quina facilitat es tallen les ales a iniciatives altruistes i d'èxit.

EL GIRONÈS

dani vivern

Nihil novum... | Ja a les envistes de Nadal, és bo fer un repàs dels darrers mesos. Per la calor que va fer a l'estiu, pels embats de la crisi o perquè un tal Larsson ha fet ombra escandinava a les seves gràcies mediterrànies, Girona fa un temps que està més aclaparada que de costum. Fins i tot les carpes de l'Onyar han descurat el seu tradicional exercici d'encantar els turistes al pont de Pedra: se n'han vist poques i esquifides. Al Niu de la Rambla no hi ha hagut cap alegre posta d'ous, i queda molt lluny i oblidat l'èfimer pas del Tour, que havia d'exportar els quatre rius als cims més alts de Ryanair.

Tanta llangor i lassitud han permès l'eclosió ufanosa d'obres a carrers, places i vies, que s'han estès arreu i han mantingut un ritme sostingut, enervant. Pregunteu-ho als soferts veïns de Girona, sobretot els dels voltants del parc Central, o els del sector de la Farinera. Tot potes enlaire: plaça Diputació, Marquès de Camps, Tomàs Mieres, amb els espeternecs finals –fora de tot termini– per enllestir la nova seu de la Generalitat, i els asfaltatges amanits amb un toc d'amiant gran reserva. La maquinària pesant i antipàtica s'ha fet seva la co-

ACN - LAURA QUINTANA

ACN - IOLANDA FALCÓN

marca. De Flaça a Celrà, remodelació de vies del ferrocarril, dia i nit; a Bes-canó, obres d'eixamplament als revolts de la Pilastra; els túnels del TAV descolloquen el trànsit a Sant Julià de Ramis i als accessos a l'autovia de Banyoles, i a Llagostera costava desllorigar la reforma del nucli antic.

Sort que ja som en plena tardor: les presses recuperades, la constatació que hi ha menys aparcament que fa uns mesos, la perspectiva de passar uns dies amb la grip *prêt à porter*, l'assumpció d'un atur laboral angoixant –com el que han hagut d'assumir els treballadors d'Aconda, de Flaça– i la probabilitat de més baralles multitudinàries interètniques a la medina de Salt són un revulsiu excel·lent a tanta inòpia ciutadana.

Tot és a punt per a la desvetlladora i tonificant arribada de l'austera, espiritual, serena i sentida celebració nadalenca.

50.000 visites a Llumiguia | Un any de funcionament, i 50.000 visites al seu web. La versió electrònica de la publicació *Llumiguia*, de Cassà de la Selva, té uns índexs de seguiment molt envejables, i que fan reflexionar sobre el potencial d'Internet quan se l'aprofita bé i amb professionalitat. *Llumiguia* va néixer com a publicació local el 1944, i en aquells moments ningú no hauria ni somiat en la possibilitat que fos llegida des de l'altra banda de món. Doncs sí. El seu format electrònic, *Cassà Digital*, és una iniciativa d'Editora Cassanenca, entitat sense ànim de lucre dirigida pel periodista Joan Carles Codolà, i en el seu primer dia a la xarxa ja va rebre 56 visites. Ara, els seus responsables calculen que les 50.000 visites actuals es tradueixen en unes 200.000 pàgines llegides i 2.500 hores de connexió. Poca broma. La fórmula és simple, però efectiva: un disseny molt net distingeix per temàtica

cadascun dels blocs informatius, i es dóna espai a la participació en forma de comentaris dels lectors, amb compactadors que indiquen el grau d'interès que suscita cada tema.

La proximitat, la immediatesa, el fàcil accés i la participació que permeten fórmules com la de *Llumiguia* indiquen clarament quin és el camí immediat de la premsa d'informació local.

EL PLA DE L'ESTANY

xavi xargay

Banyolins a Barcelona | Mentre promocionava la seva darrera pel·lícula, l'actor Carmelo Gómez afirmava que sempre posava en el contracte que l'obra s'havia de representar a Barcelona, i lamentava que el seu mà a mà amb Josep Maria Flotats no s'hagués pogut veure a cap teatre barceloní. Quan vaig sentir aquestes declaracions vaig pensar, primer, que la productora banyolina Eironeia Produccions SL devia ballar per un peu per haver pogut dur al Teatre Gaudí de Barcelona l'obra de Joan Solana *Ulls de bruixa*, guanyadora del premi Octubre de teatre el 2003. És una obra d'una qualitat notable, molt ben interpretada, magníficament musicada, amb una escenografia austera i eficient, i amb un text exigent, amè i profund. L'èxit, tant de públic com de crítica, ha estat notable. A més, l'orgull patri ens

fa dir que la major part d'actors i equip tècnic, encapçalat pel seu director, Joan Solana, són pladestanyencs. La pròxima temporada es podrà veure l'obra a Girona. Aquests van ser els meus primers pensaments, però tot seguit van començar a treure el nas una sèrie de preguntes: *Ulls de bruixa* és una molt bona obra, però com pot ser que aquesta trobi espai escènic i en canvi Flotats-Gómez no? Qüestió de pressupost i de dimensions del teatre, suposo. O és la por que mestres de fora deixin en evidència les nostres mediocritats?

Diccionari virtual | Ja fa quasi un any que funciona, promogut pel Centre Cívic de Banyoles i la Biblioteca, el llibre virtual. A aquesta iniciativa s'hi ha sumat, ara, el diccionari virtual. El podeu trobar al web www.centrecivibanyoles.net. Hi ha introduïdes tot just unes 40 paraules que es poden traduir, amb dibuix inclòs, al castellà, l'anglès, l'àrab, el xinès i el soninke –aquesta darrera llengua no es troba encara operativa–. Per ara els àmbits de les paraules són, només, l'educació i la salut. La proposta sembla atractiva; només falta que els usuaris vulguin fer-la servir i ampliar-la.

Clínica d'urgències | Fa un munt d'anys Josep Pla considerava que la clínica Salus Infirmorum, de Banyoles, era un prodigi de modernitat. Des de llavors ha plogut molt. Han aparegut les comarques, s'han construït i ampliat hospitals i la clínica continua davant la plaça «de l'Aspirina» de Banyoles. Ara serà la seu del PAC (Punt d'Atenció Continuada) de l'Àrea Bàsica de Salut de Banyoles, tasca que fins ara es realitzava al CAP. El personal del CAP s'ha mostrat sistemàticament contrari a aquest trasllat i se sent enganyat per l'Administració. Esperem, com a beneficiaris, que sigui a fi de bé. Però la pregunta que cal fer-se és si

ACN - Lluís CASADEMUNT

aquest canvi d'ubicació és el primer pas per tenir un hospital comarcal, com tenen totes les comarques amb cara i ulls. Em temo que la clínica continuarà essent privada.

De carpes i peixos exòtics | Tinc un nebot amb una arrelada consciència ecologista que m'explica que ha llegit no sé on que uns ecologistes radicals s'havien oposat a l'enderrocament del mur de Berlín perquè hi niava una espècie concreta d'ànecs. Està, el meu nebot, amb la mosca darrere l'orella quan veu que, amb diners procedents de la UE, han sacrificat unes dues mil carpes, a causa del seu origen asiàtic. Entén que es carreguin la perca americana, el peix sol i la gambúsia, molt recents i voraces, a fi d'introduir espècies autòctones i fer que l'estany, biològicament parlant, deixi de ser un estany americà. «Però la carpa?», em diu. «Si fa més de cent anys que hi viu! Les carpes deuen ser més banyolines i porquerenques que alguns dels que es varen dedicar a pescar-les, triturar-les i donar-les a les cigonyes». I continua, exaltat: «I quines són les espècies considerades autòctones?, quant de temps ha de fer que hi viuen?, quants avis i besavis han d'haver nascut aquí? No fotem, oncle, no fotem! Pel mateix criteri hauríem de tirar a terra moltes construccions humanes que han espatllat el paisatge de fa cent anys. I ja no parlem de la gent que arriba...». Feia temps que no veia el meu nebot tan enfadat. En part, l'entenc: recercar la puresa, sigui on sigui, ens fa flirtejar amb la intolerància, i amb coses pitjors. Però quan li dic «Tot plegat, només són carpes...», se'n va engegant-me a dida.

CARPXL

LA SELVA

joan domènech

Tossa de Mar: Sant Grau, patrimoni municipal

Al vessant del massís de les Cadiretes, dins del terme municipal de Tossa, a 360 metres d'alçada i en un indret des d'on es domina una panoràmica esplèndida, s'alça el santuari de Sant Grau, monument del qual ja parlava el bisbe Bernat de Pau l'any 1452 en referir-se a un ermità que l'habitava després d'haver-lo reconstruït. El pas del temps, però, va fer que el complex s'anés degradant, i amb la guerra del Francès quedà definitivament abandonat. L'any 1882, però, fou objecte d'una nova reconstrucció, i així ha arribat als nostres dies, tot i que inclòs dins d'una propietat particular, fet que ha dificultat el ple gaudi públic d'aquest monument històric. Els darrers ajuntaments de Tossa han tingut tots en el seu punt de mira l'adquisició del santuari i el seu voltant, i finalment, malgrat petites diferències de criteri segons el col·lectiu polític, sembla que s'ha arribat a un acord. Asseguren fonts dignes de crèdit que l'operació està lligada i que només falta un ple de tràmit –en el moment d'escriure aquestes ratlles– perquè el santuari i l'hostal adjunt, que abracen una superfície de quasi un centenar d'hectàrees, passin a propietat municipal a canvi d'una despesa de 900.000 euros a pagar en 14 anys. L'hostal, en el seu moment, ja va ser un establiment de restauració de força prestigi, i ara es pretén tornar a fer-ne un centre de referència en aquest sentit, a l'estil dels

paradors de turisme. L'important, però, és recuperar aquest espai –amb un santuari ben carismàtic de devoció comarcal– per al poble. I això mereix un comentari elogiós.

Trenta lloretencs en una ruta històrica

A vegades, la història no es reviu només recuperant vestigis materials del passat. També es pot fer palpant els ambients i les situacions que, en segles anteriors, es van trobar els nostres avantpassats. Així ho han considerat un conjunt d'uns trenta lloretencs que, repartits en tres trams –de l'Alguer (Sardenya) a Catània (Sicília), de Catània a Lavrion (port olímpic d'Atenes) i de Lavrion a Istanbul (Turquia)–, han dut a terme una navegació de 21 dies i, per tant, 1.300 milles, per la Mediterrània, en un velar de 1874 –el *Far Barcelona*–, intentant seguir, en la mesura de les possibilitats, una pretesa «ruta dels Consolats de Mar» que ha inclòs ciutats on Barcelona va tenir representació comercial i cultural des de l'edat mitjana. A Gaeta, per exemple, l'alcalde de la ciutat visità la nau i compartí una estona la vida marinera, i el capellà responsable de la cripta de Sant Erasme, a la catedral –el Sant Elm dels catalans–, també trepitjà la goleta catalana per acabar portant els lloretencs –entre els quals hi havia alguns membres de la Confraria de Sant Elm, fundada l'any 1554– a visitar la tomba del màrtir.

Al vespre, des del vaixell, a la part alta de la ciutat, els lloretencs van poder contemplar un castell bellament il·luminat. Els habitants de Gaeta els van fer avinent, encara amb tota naturalitat, que era el castell «del rei d'Aragona». Els records es mantenen.

JOAN SOL